

SZARVAS és VIDÉKE

TARSADALMI ES SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:

Jókai Mór-utca 1257. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.
BÉRMENTETLEN LEVÉLEK EL NEM FOGADATNAK.
Felelős szerkesztő Beniczúr Sándor

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt. — Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt. — Helyes szám 8 kr.

Kiadóhivatal:

Peliczey-utca 11. szám. (saját ház,) hová az előfizetési pénzek intézendők.
Hirdetéseket jutányos áron elfogad.
BÉLYEGDÍJ MINDEN HIRDETÉSÉR 30 KRAJČÁR.
Kiadó s lap tulajdonos SÁMUEL ADOLF

A vidék és művészeti.

(S. B.) Schol a világon nincs párja annak a monopoliumnak, a mit Budapest a művészet terén gyakorol. Sem az angolok, sem a franciák, németek, olaszok és oroszok nem decentralizálták annyira művészetüket országuk fővárosába, mint mi magyarok. Az igaz, hogy ennek megvannak nálunk a saját speciális előzményei. Mikor Magyarország a kiegyezés után rohanos fejlődésnek indult, az ipar, kereskedelem, politika, társasélet, mindegyike Budapestre szorult. Csak természetes következménye ennek, hogy az előbbiekhöz csatlakozott az irodalom, a festészet, zene, színészet, röviden: minden művészet. Sajátságos proccsusz folyik le. Budapest és a vidék között. Budapest a saját művészeti életének termékeit, az új könyveket, szindarabokat, most már tárlatokat is, leküldi a vidékre. Itt a község ezekből okul, tanul, izlést fejleszt. De legtöbbször az ifjú nemzedék. Már most, ha ez ifjú nemzedékben van oly tehetség, a ki művész, író, festő vagy zenész lesz, az, miután a Budapestről lekerült művészi produktumok valahogyan kifejlesztik tehetségét azonnal felmegy a fővárosba. Így Budapest százszorosán visszakapja azt, a mit a vidéknek juttatott.

Monjak erre példát? Most élő jeles íróink majd egytől-egyig vidékiek, kezdve Jókai Móron, a ki Komáromban született, Mikszáth Kálmán palócz Herczeg Ferencz versezi, Gárdonyi Géza Egerbe való, Ágai Adolf Abonyból, Szomaházy Veszprémből, Tömörkényi Szeged szülőltje (ő ott is maradt) Várady Antal pécsi

származású, Vészi József aradi. Még hosszú listát sorolhatnék fel. De minék? Nem elég ez a sora az illusztris neveknek?

A festészetben, igaz, kezdődik már valami decentralizáció. Nagybányán már évek óta működik egy olyan festő-kolónia, a melynek tagjai az utóbbi tartatok legjavát produkálták. Wlassics miniszter is át látta, hogy mennyire javára van ez a vidéki telepítés a festészet érdekeinek is azon iparkodik, hogy ezentul festő művészeink kisebb csoportba verődve, vidékre menjenek. Így létesül újabb a szolnoki kolónia, a mely csak első abban a hosszú sorozatban a mi ezentul fog következni.

Igaz, igaz, jó hatással van a friss úde természet piktorainkra, de ez mégsem az igazi decentralizáció. Avagy nem gondolják, hogy ezek a nagybányaiak és szolnokiak sokszor csak jó tájéptárgyakat keresnek ott és tulajdonképeni céljuk mégis csak a tárlat. A tárlat pedig — Budapestben van.

Azt hiszem, ebből mindenki kiolvasta, hogy mit kellene tenni. Hogy művészeink igazán a vidékhez legyenek is kötve, a tárlatokat kellene decentralizálni. Létesíteni kellene a nagyszerű budapesti mű kiállítások mellé ugyanilyen vidéki tárlatokat is.

Hát Istennek, ezt belátta a mi értelmes vidéki publikumunk, és tavaly Szegeden már megalakult az első vidéki műpártoló-egylet és már két tárlat is volt. Ehhez sorakozott az idén Arad, ez a kitűnő műérzékkel bíró vidéki centrum és nemsokára ott is megnyílik a tárlat. Hány vidéki ember jut így először adba a helyzetbe, hogy modern festőművészetünkkel megismerked-

jék? Hány festő talál majd vevőt képeire? Hány izléses vidéki családnak lesz alkalmunk kitűnő modern képek és szobrok birtokába jutni?

Valóban hálátlanság volna e helyen meg nem emlékezni Hock Jánosról, a művészet e lángeszű és lelkű apostoláról, a ki mit sem törődve a hivatalos körök részvétele nélkül, a közönség érdektelenségével, a kishitűek és a korlátoltak gunyával, egyedül senijével és vasakarátával volt képes megindítani azt az üdvös reform-akciót, melynek szép hajtásaiban napról napra több örömet lelünk.

Valóban kár, hogy a műcsarnok közgei nem csatlakoznak ehhez a felette nagyfontosságú akcióhoz, pusztán azért, mert az Hock János és nem az önműködésükre vette kezdetét.

Hányos maradna e cikkem, ha nem szólnék a zenéről is. Hogy operát kell a vidéken is adni, azt ambiciózusabb színigazgatóink jóformán mind belátták, s rendeztek is operai előadásokat, de valjuk be, hogy egy-két tiszteltreméltó kivétellel az egész alig több tapogatózásnál és kísérletezésnél. Igazi, jó opera — előadásokat teljes zenekarral, hozzáértő karmesterrel és változatos műsorral (nem pedig csupán Traviatával, Parasztbecsülettel és Bajszókkal) aligha hiszem, hogy produkálnak vidéki direktoraink.

Hogy ezen a mizérián hogy lehetne segíteni? Operai tagok vendég szereplésével vagy egy államilag szubvencionált vándor-szintársulat a mely sorra bejárná a vidék nagyobb városait? Más alkálommal bővebben erről a kérdésről.

SZARVAS és VIDÉKE TÁRCZAJA.

Bölcs visszavonulás.

Írta: Szomaházy István.

Nagyságos uram, — egy őszinte vallomás: a levél-papír, amelyre tegnaptól kelt becses problémáját írni méltóztatott, ikertestvére azolnak a híres violaszínű levélpapiroknak, amelyeken szerkesztőségünk régi ismerőse, az irodalmi nagyságos asszony szokta hozzánk a kérdéseit intézni. Egy dolog világos tehát: az, hogy ön, nagyságos uram, a mi népszerű nagyságos asszonyunk hites férje. Ez a körülmény mindenesetre közreműködik abban, hogy problémájára azonnal válaszoljunk: hiszen kedves nejét mint egy ismeretlen családtagot szoktuk emlegetni barátságos lámpáink alatt. Ő az, aki bennünket rendszerint azzal a kérdéssel keres föl: divatos-e még a sandvich az előkelő zsurokon, illik-e, hogy a magányos fürdőző asszony Balatonfüreden udvaroltasson magának, s mit tesz a jól nevelt társaságos dáma, ha egy kikoszorózott kérőjével találkozik? Mi e mindenképen elmés problémákat fölünk telhetőleg megoldani igyekszünk; s kedves neje, a nagyságos asszony úgy látszik meg van elégedve a szolgálatainkkal. Miért ne állnánk tehát az ön rendelkezésére is, mikor az élet viharai közepette hozzánk fordul?

Levélre készséggel válaszolunk tehát, de mielőtt ezt tennék, engedje meg, hogy kalapot emeljünk tisztelt

uri családja előtt, mely egymagában több problémát fogyaszt, mint más husz háztartás együttvéve.

A violaszínű levelekből, melyeket kedves neje, ő nagysága hozzánk intéz, rég tisztában vagyunk azzal, hogy ön, nagyságos uram, ama bengáliai tigrisek közül való, akik hűlőn életpárjuk udvarlót véresre marcangolják. Ezt a föltevésünket nem zárja ki, hogy ön a földművelési Bank Részvénytársaság pénztári főnöke; hiszen a sötét, velencei embert rég decentralizálták már a legmodernebb hivatalokba. Mondjuk ki magyarul: ön feltékeny. Ebben abszolúte nincs mit szégyenelni való; hiszen csak a természet rendje, hogy az esetlen szakállmerek a bársonybőrű fehér szobrokra feltékenyek legyenek. Beszéljünk meg egymással: mi jönné kívánná ön, a rideg, az unalmas, a csuf, hogy a világ legszebb asszonya kizárólag az ön kuszált szakállában gyönyörködjék? Az önzésnek is megvannak a határai; ön csuf visszaélést követne el a társadalom rendjével, ha szép felesége minden pillantását a maga számára vindikálná. Az olyan bájos terebenteleknek, aminőnek tisztelt neje ő nagyságát képzeljük, kötelességei vannak a polgári társadalommal szemben, és ő köteles udvariansan félrevonulni, hogy e tökéletes természetben, e csillogóan fekete pillantásában más emberek is gyönyörköd-hessék. Mit akar ezzel az együgyű feltékenykedéssel. Örüljön, hogy ön külföldi helyzetben van, mint a felesége udvarló; önnek legalább nincs mit reménni attól, hogy egy vérszomjas tigris a pajkos szándékait föl-fedezi. . . .

Tegnaptól kelt becses problémája arra vall, hogy önnek is már kezd benőni a feje lágya. A violaszínű levélben ugyanis ezt írja: Hosszabb idő óta feltűnik

nekem, hogy tisztelt nőm kerüli a családi tüzhelyt. Hol egy barátót látogat meg, hol a szabónőjével konferál, s mivel utóvégre is nem vagyok parafából, a minap elhatároztam, hogy utána nézek a dolognak. Elmentem a barátónőhöz, akit a feleségem állítólag meglátogatott, — s ott azt a felvilágosítást kaplam, hogy nőmet a tavasz óta nem látták. Felmentem a szabónőhöz, akivel állítólag egy reggeli ruhá ügyében tanácskoztik, — s a szabónő ártatlannul bevallotta, hogy a reggeli ruhának se hirt, se hamva. Hol jár hát a feleségem, amikor hazuról elmegy? Minthogy magamat, fájdalom, a terhes hivatal megakaszt abban, hogy a rejtélyes sétákat kiderítsem, a mult hetfőn kimentem az Üllői-útra, ahol a kishirdetések szerint egy ügyes detektív foglalkozik a családi titkok kiderítésével. A harmademeleti lakásban egy markos fickó fogadott, aki meghallgatván panaszomat, így szólt:

— Ne féljen semmit, három nap múlva kezébe adok valamennyi bizonyítékot!

Ez fölöttébb biztató ígéret volt, s én mégis úgy éreztem, mintha a fogamat húznák. Güns ur — így hívják a magádetektívet — egész az előszoba ajtajáig elkísért s ott még egyszer nyájasan a fülembe sugta:

— Akár meg is szerkesztheti a válókeresetet!

Mit tennének önök, tisztelt szerkesztőség, a hasonló esetben? Én őszintén bevallom, hogy feldult lélekkel távoztam a detektív lakásból. A kártyázás nem esett jól, a szjvart keserűnek találtam, s mikor t. nőm izléses pongyolában, ajtót nyitott, majdnem felsikoltottam fájdalomamban. Vacsora közben mindegyre csak öt néztem s mindjobban megérelődöttem benne az a tudat, hogy boldogtalan lennék, ha őt sohasem üllehetném

HIREK.

— **A szarvasi társ. polg.** leányiskola „Önképző köre” mint már jelezve is volt, e hó 9-én este tartotta meg a nyári színikörben, felette nagy és díszes közönség jelenlétében, színi előadással kapcsolatos felolvasó ünnepélyét. A leány nevelde önképző körenek az első nyilvános szereplése felette jól sikerült, mert úgy az ének számok a felolvasások, a szavallatok, s az előadott kis színmű, mind arra mutattak, hogy a nevelde önképző köre teljesen megfelel a hozzá fűzött reményeknek. Az est sikerének elérésében, nem csak a közreműködött tagoknak, de az azt rendező nevelőnőknek is nagy részük volt.

— **Dr. Liszy Viktor**, gyulai kir. ügyész ur e hó 13-án és 14-én a szarvasi kir. Járásbírói ügyügyi ügymeneténél, s a börtönviszonyok megvizsgálása céljából, Szarvason időzött.

— **Torna vizsga.** A szarvasi főiskola tanulóinak torna vizsgálja e hó 18-án azaz holnap délután 6 óra-koá fog megtartatni, a főiskola udvarán.

— **Dalokőri szavallati és** zenészteti estélyt rendez a szarvasi főiskola tanuló ifjúsága, e hó 18-án este, a torna csarnokban. Ez élvezetesnek ígérkező estélyre, ez uton is felhívjuk, műpártoló közönségünk szíves figyelmét.

— **Érettségi vizsgálat,** A helybeli főiskolában a szóbeli érettségi vizsgák f. hó 20-án veszik kezdetüket.

— **A szarvasi nőegylet** f. évi július 8-án az Erzsébet ligetben táncmulatsággal egybekötött népművelési rendez.

— **A szarvasi kereskedő ifjak** által, a szarvasi kereskedők egyesületének könyvtára javára rendezendő táncestély, nem mint jelezve volt, e hó 30-án de f. hó 17-én azaz ma este lesz megtartva az Erzsébet ligetben.

— **Választás** Dr. Baky Endre Öcsöd község tisztviselője, f. hó 14-én Szabadszállás város orvosává lett megválasztva.

— **Házi szarka** özv. Czibulya Mihálné, módos földmiveső évek óta ágyban fekvő beteg, lakója Szedlyák Pálné a gondozója, miért kell jutalmazásban is részesülni. Szedlyákné azonban keveselte a kellő díjazást, s hogy magának kárpótlást szerezzen, a múlt hó 30-án özv. Czibulya Mihálnénak a B.-szentandrás-i takarékpénztári betétkönyvecskéjét a szekrényből kikapta, s arra kétszáz koronát kivevte. A könnyű módon szerzett pénz azután Szedlyákné nálla szokatlan módon kezdett költekezni, mi a háziaknak feltűnően utána néztek, s így rájöttek a pénznek csalárd u'onni szerzéséhez. Az eset rendőrségünk tudomására jöven az a nyomozást bevezette, s Szedlyák Pálnénál már csak 86 korona 40 fillért találtak, míg a hiányzó 113 korona és 60 fillért, saját céljaira felhasználta.

— **Összetörte a vonat.** F. hó 13-án virradóra a mezőtúri állomáson, a szarvasra készülő vonat össze állítása alkalmával, az egyik beteg fekező helyett kiegészítőként alkalmazásban volt. Filyd Pál, saját vigyázatlansága folytán, az össze ütdő kocsik ütköztek közé került, s oly súlyos mérvű zuzódást szenvedett, hogy pár perc múlva meghalt.

többé. Ez estén még talán szebb volt, mint valaha; királynői termetéhez szerelmesen simul a kékszalagos fehér ruha, bársonyos teintje kipirult, éjfélete hajában egy vérvörös szegfű virított. Esembe jutott a detektív igére: hogy három nap múlva a kezemben lesz minden bizonyíték. Mi történik, ha csakugyan be találja bizonyítani, hogy nem titokban légyottokra jár? Most kényelmes a dolgom, mert a sejtés utóvégre is semmire se kötelez, — de akkor, a biztos tudattal, szivemben, — ennek már igazán a fele se tréfa... A bizonytalanság még mindig kellemes érzés lehet, de a pozitív tény, — újjel! Odakinn zuhogott a hideg októberi eső, idebenn a kályha vörös reflexei táncoltak a diófa-kredenc rézcsalján... Oly meleg, világos, derült volt ez a családias interieur, Mariska annyi gráciával tipegett ide-oda a szönyegre hogy a torkomat elszorította az ijedség: milyen borzalmas lehet most a befűtlen legényszobában! Mariska később a zongorához ül, s a kedves operettjeimet játszotta; Lilít, Offenbachot, a szentelt milly-milly gyertyát, a Denevér va'cercit, s a szobaleány behozta a fekete kávé... Egyszerre megbizonyosodott előttem, hogy bolondot cselekedtem, s aggódva elbujtam a hintaszék vánkosába... Később, félóra múlva (Mariska időközben nyugalomra tért) belopóztam a hideg dolgozó-szobába és ekkor...

Tisztelt szerkesztőség, mit tagadjam: elkövettem a legnagyobb gyávaságot, amiro férfiú valaha képes volt. Elváltotatott irással levelet írtam a feleségemnek, nem többet és nem kevesebbet ennél az öt szónál:

„Vigyázzon magára, minden lépésére ügyeljen.”
A levelet másnap bedobtam a levélszekrénybe és azóta szivdobogva leszem; vajjon Mariska nekem is meg-

— **Öngyilkosság.** Ugylátszik az öngyilkosságok állandó rovatot fognak képezni lapunkban, a múlt héten is két esetet jeleztünk, s ma ismét jeleznünk kell, hogy egy polgártársunk eldobta magától az életet. U. i. e hó 13-án délután Sárkány György iparos szarvasi lakos gyögyíthatlan betegsége miatti elköseredésében, műhelyének mestergerendájára felkötötte magát. Mire tettét észrevették, akkorra kiszorvedett.

— **Sertés vész.** A szomszédos B.-szentandrás község határában a sertés vész, szörványosan fel lépett.

— **Megszűnnek a nagy trafikok.** Általános tudott dolog, hogy a nagy trafikok immár igen rövid életűek. Az már szent igaz, a trafikot eddig is az állam kezelte, csak hogy a kis tőzsdék nem közvetlenül, hanem a „nagy trafikostól” „szerezték be a dohányt, szivart és cigarettát. Augusztus 1-től kincstári személyek fogják a füstölt nit bivataltosan kiadni. Azt talán mondanunk sem kell, hogy a „nagytrafikosok”, eltűnésével egyszersmind végleg meg fog szűnni azon kínos harc, melyet a kis tőzsdék a „világos”, és „barna”, szivarokért vívtak. Mert augusztus 1-től részrehajlatlanul fogja a kincstár embere a kis tőzsdéseket a két színbeli szivart kiszolgáltatni. Az állam pedig megakarja részben takarítani, a mit eddig százalékban a nagy-tőzsdéknek engedett s így idővel olcsóbbá teheti a szivart.

— **Irodalmi fogadás.** Egy orvos fogadott e héten egyik barátjával, hogy 3 koronáért beszerez részére következő irodalmi termékeket: 3 kitűnő író tollából eredő regényt; 100 szebbnél szebb eredeti novellát; 100 verset csupa elismert költőtől; 100 pompás kivitelű képet; egy halom kacagató adomát; 50 új eredeti divat képet megfelelő szakteirással. A kétkedő barát 100 szivarba fogadott. Erre az orvos Budapest, VI. ker; Ó-utca 12. szám alá vezette barátját és ott előfizetett egy negyed évre 3 koronát a „Képes Családi Lapok”, képes heti, lapra. Miután a fogadó fél meggyőződött, hogy a „Képes Családi Lapok”, egy negyed évi számaiban 3 koronáért fényleg 3 regényt, 100 novellát, 100 verset, 100 képet, 50 divat mintát stb.-t. kap — beismerte, hogy a fogadást elveszítette és, midőn a 100 szivart átadta ennek, így szólt: „Tulajdonképen én nyertem, mert bár te kapod a 100 szivart, engem és családomat egy kitűnő laphoz juttattál.

— **Békésvármegye a diákothonnak.** Békésvármegye követve az ország többi vármegyéinek példáját, 100 koronával beépített a diák otthon alapító tagjai közzé.

CSARNOK.

Bucus nélkül.

Irma elmerengve áll a nehéz selyem függönyökkel félig eltakart ablaknélyedés széles levelű fikuszai és haragoszöld pálmái mögött, és kibámul a zajos utcára...

mutatja-e a különös figyelmeztetést? Most már három napja, hogy a levelet megkapta, de mindeddig abszolúte nem szólott róla. Mit jelent ez? Annyi bizonyos, hogy csütörtök óta nem jár többé a szobájához, sőt a múlt heti barátnőjét is békén hagyja...

Ostobán vagy gyalázatosan cselekedtem-e? Ha pársorral megvizsgálnak kételyeimben, örökre lekötélezik tisztelőjüket,

a 23453. sz. előzetést.

Nagyságos uram, ne beszéljünk bolondokat: ön okosan és férfiasan cselekedett. Csak tegye a kezét a szívére és mondja meg: jó lenne-e most egy rideg hotelszobában lakni, s eltéphetetlen roastbeefekkel viaskodni valami barátságatlan étterem asztala mellett? Otthon a jó meleg szoba, a kitűnő vacsora, az illatos kávé, — terünetét, hagyjunk a meditatálásokat Paul Bourgetnek, mert az szegény abból él, hogy meditál. De ön, ékinék jó hivatala, szép felesége, kellemes otthona van, — ön bizony, hal' Isten, nem szorul arra, hogy együgyű problémákkal bajlódjék. Az ilyesmi csak a Pólsztoj regényhőseinek való, nem pedig egy becsületes magánhivatalnoknak.

Fogadjja köszönetünket szives bizalmáért és adja át kezesökunkat kedves nejének, az irodalmi nagyságos asszonyának.

Magasztos érzet.

Gavallér: Szabad tudnom, nagysád, mi volt az a magasztos érzet, mely a léghajózás alkalmával kebledt eltöltötte?

Kisasszony: Hogy a léghajóból mélyen magam alatt láttam állani a bárónét.

Minden tavaszi fényben ragyog, minden örül a természet újjászületésének, mindenki mosolyog, csak az ő szívecskéjét borították le a bánat sötét felhői.

Kezébe egy névjegyet forgat s olvassa a rá írt néhány szót, oly gyakran elolvasta már, fájó törsturás ként hatott minden egyes szó lelkére, s lángoló betűkkel vésődött sajgó szívébe és mégis újra meg újra olvasta! „Kedves barátom! Bocásámeg, hogy elutazásom előtt már nem látogathattalak meg, s egyszersmind ad át üdvözlémet szeretetreméltó kis nővérednek. Ölel hived — Kazáry Ervin.”

Enyű az egész és neki mégis mennyi sok, egy egész ragyogó, holdog, képzelt ábrándok az összeomlása, egy szép álmnak a vége.

Kazáry Ervin a névjegy küldője, fivérének jobarája volt, naponta ott, csevegett, bohóskodott, a kis Irmával a kandalló mellett, úgy mint egy fiatal férfi egy tizenégy-tizenöt éves leánykával szokott, hogy szívében egyebet, mint őszinte meleg barátságot érzett volna a kis halvány, méia leányka iránt a nélkül, hogy sejtette volna, milyen lángoló, öneledt imádatával rajongja ez őt, az első szerelemnek tiszta szűzies lángolásával körül.

Atya és fivére sem sejték Irma titkolt szerelmét természetesen találták, hogy szereti Ervint, hogy örül ha jön, hiszen a szegény anyátlanul felnőtt leánykának alig volt más társasága, mint virágai, csacsogó madarai és fivére, Ákos kinek hideg, komoly gondolkodás mondja oly elütő volt nővére ábrándos kedélyvilágától

Gépiesen forgatja fehér ujjai között a sima névjegyet s vérpiros ajkai halkán susogják a ráirt nevet: Ervin!

Lehajtja fejét és finom keskeny kezével végig simítja kellemtől sugárzó homlokát. Nagy fekete szeme lassan könnyel telik meg és mint harmatcsepp gördül az végig halvány arcán.

—Való tehát— susogja mélázva, — elment, elment, anélkül, hogy csak egy bucsu kézzorítást, egy „Isten hozzád”-ot nyerhettem volna tőle, elment — bucsu nélkül. Istenem, s hogy szerettem én azt az embert! Jobban mindennél, jobban saját életemnél. Bohó kis leány, hogy is ringathattad magad oly csalóka álmokban, hogy te őt érdekléd, de hiszen — susogja tovább, mialatt a könnyek feltartóztatlanul folynak végig arcán — oly szelíden nézett reám mindig szép, lélekteljes sötét szemével, oly gyakran mondta, hogy az egész nagy zajos városban csak is e kis szobában az én kis szalonomban érzi jól magát, egész farsangou át egyetlen bálban sem volt, minden estét itt töltötte és mégis... most vége mindennek, elment — bucsu nélkül.

Tekintetét, körül jártatja a kis szobában; minden zug, minden butordarab csak az eltávozottra emlékezteti: A fekete márvány kandalló előtt ott áll még most is a puha himzett támlájú hímászek, itt szokott mindig ülni a felhomályban Ervin és halgatta, mit Irma zongorán játszott, sokszor olyan bánatosan nézett maga elé, vagy a lángok szeszélyes lobogásába sülyeszté tekintetét! — kitudja hova, kire gondolt akkor is? s mig Irma Chopin örökszép akkordjaiban, vagy egy-egy ábrándos magyar dal hangjaiban, néma szerelmi vallo-mását röpíté felé, addig a szép ifju lelkét talán egy más kép foglalta le, gondolatait egy más alak népesíté be.

Amott a kis rózsafa íróasztal mellett hányszor lepte meg Irmát midőn a naplóját írta, hányszor kérte hogy mutassa meg neki; oh be jó, hogy legalább az őrzöngő lázas, érzelmeket melyeket a kis leány egyetlen bizalmas barátjára, a napló titoktartó lapjaira bizott melyeknek minden sora csak az imádott ifjuról beszélt, sohasem olvasta Ervin. Az íróasztalon egy fénykép áll, Irma fivére van levére rajta Kazáry Ervinnek csak így merte a kis leány oda helyezni, hiszen azt a másik piczi képet melyet medaillonjában visel a szíve fölött, hogy Ákos fiokjából csente el egyszer midőn fivére egy hetet Párisban töltött, ki kérdezné meg azt mit visel nyakán, a kis fekete selyem zsinóron

Most hosszan, hosszan elmereng az íróasztalon álló arcképen. Oly hiven találva Ervin. Ugyanazok a mélyen fekvő, mélázó nagy szemek az omló sötét haj, a kissé fölvetett széles szájs az a gondolkodó el-el boruló magas homlok.

Irma szívét olyan végtelen bánat fogja el, úgy szeretné tőle megkérdezeni, miért, távozott így, úgy szeretné tudni hova merre ment, hiszen már azt sem tudja merre küldje lelkének epedő vihajait, merre üzenjem neki a langyos szellőtől.

Méla elmerengéséből fivére zavarta meg ki gyöngéden végig ámitá puha lazán kötött fűrtjeit.

Képzeld csak — szölt mosolyogva, — a rossz Ervin hova utazott el oly sietve hogy még tőlünk sem ért rá bucsut venni, azt se tudatva hova ment, ma

Irma hallothalvány lett s oh milyen jó volt az a sötétzöld lombozatu fikus telep és azok a nehéz selyem függönyök, hogy árnyba borították arcát s Ákos nem vette észre a gyilkoló kín éles kifejezését vonásain melyet a szegény leánya. érzett. Nem tudta, hogy pár szavaival egy szép álomnak vetett örökre végett, hogy ez az odavetett pár mondat talán egy ifju élet tavaszát tarolta le mindörökre.

Gondtalanul lútyörészve hagyta el nővérét ki egyedül maradt, egyedül sajgó bánatával. Magasem tudta mit értett.

Valami végtelen kínos fájdalom szorítá össze szívét s önkénytelenül is az íróasztal elé lépett, leült a kis kerek székre s arcát kezeibe temette.

Most már minden világos volt előtte. Tudta miért nem kereste fel Ervin a zajos mulatságokat tudta miért töltötte minden estétét fivére és az ő társaságában. Hiszen ő csak „Kis leány“ a kire az a ragyogó, hódító, bődög és büszke bájos nő, Ervin mennyasszonya nem lehetett féltékeny, a ki a szép ifjunak nem volt semmi csak egy jó gyerek, egy kis barátó, a kivel olyan jól ellehetett fecsegni a hosszú téli estéket.

Mégegyszer megnézte Kazáry arczképét rajongó tekintetével melyben összes szerelme, csalódása, fájdalom és a néma vád panaszhangja, összpontosult, még egyszer oda hajította lázasan lúktető homlokát a fénykép sima üveglapjához s azután odaomlott az íróasztalra s zokogott hosszan, keservesen, mint, csak egy fiatal lány tud zokogni, a ki minden ábrándját minden álmát minden álmát, minden reményét sirba temette.

Az alkonyuló nap végsugarai oda vetődtek a szép halavány gyermek arcára „idegesen remegő ajkaira, melyek a lemondás“ a végtelen keserv hangján csak két szócskát tudtak még susogni, két rövid szót, melyben azonban az ifju szív összes boldogtalansága, összes bánata benne foglaltatott: bucsu nélkül. . . .

Ange Pitou.

Időjárási jelentés 1900. jun. 9—15-ig.

Nap	Csapadék 24 ó. alatt m. m.	Hőmérséklet C. fokban				Az esőzés (csapadék) kezdeté és vége Jegyzet	Hőmérséklet közvetlen előző nap reggel
		7 ó. reg.	2 ó. d. u.	9 ó. este	kö- zép		
9	1-9 zivatar eső	20-2	25-2	16-7	20-8	délbe 12 ó. és 1 ó. zápor eső zivatarral	
10		17-5	24-8	16-2	19-5		
11		20-2	26-0	16-5	20-9		
12		18-8	27-2	17-5	21-2		
13		17-2	27-2	18-2	20-9		
14		20-4	27-2	19-0	22-2		
15	5-1 eső	14-6	19-5	14-8	16-3	reggel 7 ó körül délbe és éjjel eső	

Szarvas, 1900. június 16.

Plenczner Lajos.

Irodalom.

A népvándorlás kora.

(Irtá: Dr. Borovszky Samu. A Nagy Képes Világtörténet IV. kötete.)

Tizenkét századot jelentett az a tizenkét saskeselyű melyeket Romulus látott aznapon, midőn testvérével Rómán, madárjólással osztozott. A tizenkét század elszállott, és a keselyűk aranyos képe l-türedezett a légiók signumairól. A hátráló légiók nyomában hörbe öltözött, félvad barbárok nyomulnak át a félszigeten. Nemzetnyi rajok vonulnak nyugotnak. És majdnem mind végig pusztítanak Itálián. De Itáliát nem lehet elpusztítani. Megvédik régi nagyságának emléke s örökös dicsősége. Romjai tisztelget parancsoltak; ege, gazdagsága elbűvölte a hódítókat. Mintha egyik sem tartotta volna méltónak magát arra, hogy ezen a földön megtelepedjék; mind visszavonultak. Egy sem szállott meg itt; mint Galliában. S a visszavonuló nemzetek mind gazdag zsákmányt vittek magukkal: vitték a civilizációt, a művészetet, az állami nagyságnak és az egy népfaj összetartozásának fogalmát. És otthon,

hazájukban, gyermeteg kézzel, bizonytalanul utánozni kezdték Rómát. S az utánzásba lassankint belevegyítették nemzeti jellemüket. A kiket Róma meghódított fegyverrel, azok most felszabadították magokat a Rómától eltanult eszmék révén. Oh, hódítottak már Rómában ők is! Mikor a consulok először vittek fogoly germán-nőket a Capitoliumra triumphusukon, akkor hódítottak először Rómában a Barbárok. A barna rómaiakat meghódította a foglyok fején ragyogó arany hajkorona. És Róma ifjai, az elpuhultak, a gyöngék, a kendőzöttek, a lángoló, a leányosak, meghódítottak Éjszak leányai előtt, a kik épek és hatalmasak voltak, erősek hidegek, tiszták s szinte férfiasak. Férfiuk is lenhajuak, kékszeműek, edzettek, tiszta életűek. A fejlődő nemzet ideálja az egész nép. És lent, délen, a régi, büszke Róma naponként hanyatlík. Cirkuszaiiban a csöcselék mulattatására foly az idegen rabszolgák vére, a kiknek a családja otthon árván marad, nem is tudja, mikor. És egyszer csak a falak előtt állnak az idegen csapatok, számat kérti a kiontott vért. A Marcus Aurelius és Traianus óriási oszlopain felfutó reliefek még hirdetik a légiók győzelmét, de igazában már nincsenek légiók; győzelmeiknek csak a híre van meg.

A népvándorlás hullámai körülcspokdják Rómát. De Róma megáll readületlenül. Hatalma sem csökken. A barbárok, a kik széttörték koronáját, most tőle kérnek koronákat saját fejedelmeiknek. Az idők megváltoztak, de az új korszak jelvénye megint csak Róma hét halma fölött ragyog, azon az izzó, déli égen, melyen egyszer a tizenkét keselyű repült. Az ó-kor világhatalma a császárság, megdőlt. de az újabb kor világhatalma, a pápaság, annak a romjain épül fel, mint ahogy a keresztyén templomok a pogány szenthelyek köveiből épülnek. A nem római népek összetörték a császárságot elvették birtokait, s most megerősítik a pápaságot, s megvetik az egyházi állam alapját. Barbár nemzetek, a kik még nem tudták, mi volt a római császárság, megbuktatták azt, — s keresztyén fejedelmek, a kik már nem tudhatták, mi volt az, újra életre hívták, még hatalmasabban. Roma Italia fölött uralkodott, a provinciák óriás birtokait hol megnyerte, hol elvesztette, a pápaság az egész világ feje, s napról-napra tért hódít. A régi Róma Hellas műkincseivel büszkélkedett, az új Róma, a pápaság Rómája, új nagy művészetet teremt. És a hét halmot beborító kék ég még szebb napokat lát, mint látott valaha. Mert a császárok pompája nem nagyobb a bibornokokénál, a kiknek mindegyike, egy-egy császár. S a szép római nők levetik könnyű fehér lepleiket, és tarka ruhákat öltenek, ezerszínbe játszó: fekete hajukat fehér kendővel takarják. csak szemük fénye maradt a régi, leigéz, elrejtethetlen. És a pápai udvarban egy Rafaelló nevű művész egy ilyen tarka ruhás italianát másol le, mikor Madonnát akar festeni. A vatikán udvarán látja meg őt, a mint gyermekét magához szorítja; hirtelen levácsolja egy hordóra, s nemsokára a Madonna della sedia nemes lelke ragyog a vásznon. Feléled a régi építészet is, csak hogy boltozatossá fejjik; de a gyönyörű oszlopsorok megmaradnak, s Bramante olyan két oszlopsort épít a San Pietro elé, a milyennél különbet Trajanus foruma sem látott. És felébred a legklasszikusabb művészet is, a szobrászat, s az új anyagba a régi forma ömlik. Michel Angelo Krisztust gladiatornak faragja, a Végtelent Caesar-typusnak festi. Az erő leghatalmasabb kifejezője a nagyságot az erő ősi képeivel fejezi ki.

Ehhez a fényes korhoz egy sötétebb, homályosabb zavarosabb vezetett, a népvándorlás kora. Ennek a nagy művelődéstörténeti utnak a történetét írta meg Borovszky Samu, az erős ítéletű, finom tollú, ismert történetíró. Régebb idő óta ugyszólván egész munkásságát ennek a kornak s a hazánk földjén átvándorló néparadatok tanulmányozásának szenteli. E munkásságáért választotta őt levelező taggá az Akadémia. Mostani kötetében mintegy összefoglalta eddigi munkásságának eredményeit, ily hatalmas kötet (580 oldal) így megírva csakis alapos, régi munkálkodás eredménye lehet. Különösen becsessé teszi a kötetet az, hogy a magyarországi viszonyokat örökösen szem előtt tartja; s nagy gondnal és igen érdekesen foglalkozik azokkal a népekkel, a melyek hazánk földjén jártak és telepedtek meg. Az illusztrációk közt is sok a magyar vonatkozásu, majdnem minden ott van ebben a kötetben, a mit az idők vihara megkímelt számunkra. Külön is ki kell emelnünk két gyönyörű színes képet, Lúbel vezér kúrtjét, és a pécsi ó-keresztyén cubiculum (sirkamra) kopottságában, avatagságában gyönyörűen reprodukált fallestményét. Borovszky e könyvével bébizonyította, hogy tudós volta mellett művészi érzékű ember is, s bebizonyította, hogy komoly könyvet is lehet élvezetesen írni, magyarul is. A vaskos kötetben ezenfelül

Goldziher Ignációtól, a világhírű orientalistától van egy hosszabb tanulmány az ő főtárgyáról, az iszlámról. Fülösleges emlegetnünk, hogy a mi irodalmunkban mily nagy hűzgot pótol ez a jeles essay, melynek íróját világszerte a legjelesebb orientalistának tartják. A keleti tudományok nagy lexikonának is őja megválasztott szerkesztője.

A kötetet tömördek szöveggel díszíti s nagyszámu szép melléklet (vagy 90 drb); s azonfelül 12 színes, amelyek közül kettő az iszpanáni és az Omár mecsetét mutatja, a többiek az európai történetet illusztrálják. Ez a Nagy Képes Világtörténetnek IV. kötete, melylyel a 12 kötetre tervezett nagy műnek második része a középkor kezdődik. Az első három az ó-kor kelet, népeivel, Görögországgal és a rómaiakkal foglalkozik. (Egy kötet ára diszkótésben 8 frt, Kapható minden hazai könyvkereskedőnél. A kiadóknál (Révai Testvérek Irod. Int. Budapest. VIII., Üllői-ut 18.) részletfizetésre is).

A magyar gazda kincses háza. A m. kir. földmívelési miniszter megbízásából összeállította Tormay Béla miniszteri tanácsos. Ára 1 korona. Lelkészek és tanítók ingyen is megkaphatják, ha ez iránt a földmívelésügyi m. kir. miniszterium IV. főosztályhoz fordulnak. Tulajdonképen 18-an irták e több mint 350 oldalra terjedő munkát. Ép ezért vannak közte igen sikerült fejezetek, de vannak szerényebb becűek is. Hivatása e munkának népszerű nyelven előadni mind azt a mit a magyar kisgazdának hasznos tudni. Benne is van az egész mezőgazdasági tudomány, egyes fejezekben remek tömörséggel megírva, más fejezeteiben épen a rendelkezésre álló szűk hely miatt nagyon is kivonatossan közölve. Nagy haladás, hogy nyelvezete korántsem émyelgős parasztos, hanem értelmes, egyszerű, világos. A hajdani „Kis-tükör“ modern köntösben, Tejjesen lelkészeinknek és tanítóinknak van írva, de ezek valóban vétkeznek, ha meg nem szerzik.

Innen-Onnan.

Életbiztosítás.

Biztosítási ügynök: Ezen tarifa szerint minden hónapban 30 koronát fizet, és amelyik kettőjük közül életben marad, az kapja meg az egész tőkét.

Bálint uram: Ez nekém nem tetszik. Olyan tarifát mutasson az ur, akiben az asszony hal mög .elsőbb.

A csók következménye.

Hölgy: Ön is osztozik az orvosok ama nézetében, hogy a csók veszedelmes?

Ur: Persze hogy osztozom!

Hölgy: És mifele bajok származhatnak belőle?

Ur: Házasság.

Elszólta magát.

Báró: Az én orrom egyre vörösebb lesz; ennek bizonyosan az erős borok az oka.

Inas: Igen. Én mindig intettem méltóságodat... már az én orrom is kezd vörösödni.

Megvesztegetés.

— Miért dob ön 20 fillért a zene-automatába? Hiszen csak 10 fillér az ára.

— Hát hogy szebben muzsikáljon.

A jó feleség.

— Látod, én olyan feleséget szerettem volna, a ki néma, vak és süket.

— Csak nem talán?

— De igen. A ki vakon követi az urát, némán engedelmeskodik neki, és a kínál az udvarlók csupa süket fülekre találunk.

A szokás hatalma.

— Derék ember az a Kohn Adolf: mindenkiről csak jót mond.

— Megszokta.

— Hol?

— Hiszen kőfaragó és főleg sírfeliratokat farag.

Egy kis félreértés.

Ifju (a zsebébe nyul, hogy költeményét elővegye): Muzsámnak legújabb gyermeke tegyen róla tanúságot, mennyire imádom kegyedet!

Gizike. — Mi az az? Önnek gyermeke van s engem akar elvenni?!

A mi elpusztíthatlan.

— Ejnye, már megint bepálinkázt? Nem tudja, hogy a pálinka hatása romboló és mindent elpusztít?

— Tudok én valamit, a mit nem tud elpusztítani!

— Mit?

— A szomj már.

Kedves.

Rabló (az aldozatához): Csak 15 forintot faláltam magánál, de adok nyugtát 150-ról, hogy hadd hancsoghesen vele,

